

VEILEDENDE RETNINGSLINJER FOR SØKNAD OG VURDERING AV SØKNAD OM OPPRYKK TIL FØRSTELEKTOR ETTER KOMPETANSE

BASERT PÅ FORSKRIFT OM ANSETTELSE OG OPPRYKK I UNDERVISNINGS- OG FORSKERSTILLINGER, KAPITTEL 2, § 2-3 FRAMGANGSMÅTE OG KRITERIER FOR OPPRYKK TIL STILLINGER SOM FØRSTEAMANUENSIS OG FØRSTELEKTOR

Bakgrunn og begrunnelse

9. februar 2006 fastsatte Kunnskapsdepartementet forskrift om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger. Forskriften erstatter rundskriv F-14/95 om felles stillingsstruktur, rundskriv F-90/95 om kunstneriske kompetansekrav, rundskriv F-15/02 om personlig opprykk til professor etter kompetanse og brev av 21. juli 2003 om stillingen undervisningsdosent.

Departementet opplyser at forskriften omfatter både vitenskapelige og kunstneriske kriterier for tilsetning i de enkelte stillingene, og at det dreier seg om alternative tilsetningskriterier. Det er opp til styret ved den enkelte institusjon å gi nærmere regler om bedømmelse av søkere til stillinger, mens departementets forskrift gir regler både om framgangsmåte og kriterier for opprykk. For stillinger med opprykksordning er det samme kriterier både for opprykk og for tilsetning.

Det tidligere Høgskolerådet utarbeidet i 1997 en "Tolkning av reglement for opprykk til stilling som førstelektor". Etter at departementet kom med sin nye forskrift, har Universitets- og høgskolerådet fått flere henvendelser om å utarbeide en veiledning som kan brukes både av de som søker opprykk og de sakkyndige som skal bedømme søkerne.

Etter den nye forskriften, og med vedtak fra de sentrale justeringsforhandlingene 2006, er to alternative karriereveier innenfor universitets- og høgskolesektoren blitt tydeligere.

Opprykk til førstelektor er en karrierevei for ansatte med omfattende forsknings- og utviklingsarbeid rettet mot profesjons- og yrkesfelt, og omfattende pedagogisk utviklingsarbeid, se departementets forskrift § 1-5 *Kriterier for ansettelse i stilling som førstelektor*. Det er viktig at opprykk til førstelektor blir anerkjent som likeverdig til, men annerledes enn opprykk til førsteamanuensis.

Opprykk til førsteamanuensis er en karrierevei primært knyttet til formaliserte doktorgradsprogram. Den formaliserte doktorgraden vil først og fremst være knyttet til

disiplinbasert og vitenskapelig forskerkompetanse. Opprykk til førstelektor kan også være en karrierevei knyttet til organiserte førstelektorprogram. Slike programmer er foreløpig ikke formalisert, men de finnes ved noen institusjoner.

Begge kompetanse- og stillingsnivåene tilfredsstiller NOKUTs krav til førstestilling.

KOMMENTARER TIL ENKELTE PUNKTER I FORSKRIFTEN

§ 2-3 (2) Det kan bare søkes om opprykk innenfor det fagområdet søkeren er ansatt [...]

Kommentar:

Departementet har ikke angitt noen informasjon om hvordan ”fagområde” skal defineres. Vi vil foreslå at det med ”fagområde” forstås de fag eller emner som kan inngå i de grader institusjonene kan tildele, jfr. Universitets- og høgskoleloven § 3-3 (1) og (2) og de profesjonsområdene der fag og emner forutsettes å ha særlig relevans. Se også forskriftens §§ 2-1 (2) og 2-2 (2).

§ 2-3 (4): ... Utvalget skal bestå av tre medlemmer. Minst en av de sakkyndige må ha kompetanse over førstestillingsnivå. De øvrige må minst ha førsteamanuensiskompetanse når det foreligger søknad om opprykk til førsteamanuensis, og minst førstestillingskompetanse når det foreligger søknad om opprykk til førstelektor. Ved søknad om opprykk til førsteamanuensis må minst ett av medlemmene i utvalget være ansatt i et fagmiljø som har fått ansvar for doktorgradsutdanning. Dette kan fravikes for sakkyndig utvalg som skal behandle søknad om opprykk på grunnlag av kunstneriske kvalifikasjoner. Bare en av de sakkyndige kan komme fra den institusjonen søkeren er ansatt ved. Begge kjønn skal om mulig være representert i utvalget. De sakkyndige kan i spesielle tilfeller be spesialsakkyndige om å uttale seg om deler av det materialet som er sendt inn..

Kommentar:

Med ”kompetanse over førstestillingsnivå” forstås dosenter og professorer. Både universiteter og høgskoler bør være representert i sakkyndig utvalg.

§ 2-3 (6) Sakkyndig utvalg skal legge kriteriene for ansettelse som førsteamanuensis eller førstelektor i §§ 1-4 eller 1-5 til grunn for vurderingen

Kommentarer med henblikk på § 1-5 kriterier for førstelektor:

§ 1-5 Kriterier for ansettelse i stilling som førstelektor

(1) Dokumentert omfattende forsknings- og utviklingsarbeid som i kvalitet og omfang tilsvarer arbeidsmengde og nivå for en doktorgrad

I avsnittet som kommenterer endring av kriterier i forskriften for tilsetting i stilling som førstelektor, heter det: ”For stilling som førstelektor har vi formulert ett samlet hovedkriterium i stedet for som tidligere flere ulike kriterier. Relateringen til doktorgradsavhandling innebærer ikke en akademisering av stillingen, men angir arbeidsmengde og nivå på arbeid som skal ligge til grunn for tilsetting i slik stilling. ”...Det skal legges stor vekt på pedagogiske kvalifikasjoner ved tilsetting i stilling som førstelektor.” I et moderne samfunn vil kunnskap, kunnskapsutvikling og kvalifisering bygget på forsknings- og utviklingsvirksomhet kunne være bredt forankret. Den vil kunne foregå i yrkes- og profesjonsfeltene med eller uten samarbeid med universitets- og høgskolesektoren.

Doktorgrad er stipulert til tre års fulltidsarbeid. Et omfattende forsknings- og utviklingsarbeid institusjonelt forankret i universitets- og høyskolesektoren eller innenfor et yrkes-/profesjonsfelt og av samme omfang, må antas å kunne dokumentere minst tilsvarende tidsramme. Utviklingsarbeider kan ofte kreve mer omfattende samarbeidsrelasjoner, andre institusjonelle og administrative utfordringer enn et doktorgradsarbeid.

Nivåkravet til doktorgrad er dokumentasjon gjennom godkjent avhandling. Denne skal være et selvstendig, vitenskapelig arbeid innenfor faglig internasjonale standarder i angjeldende disiplin. Arbeidet skal frambringe ny faglig kunnskap. Det er anledning til å legge fram flere mindre arbeider, men det skal da vises sammenheng mellom delene.

Et tilsvarende krav til førstelektor, og som samtidig ikke skal innebære akademisering, vil måtte forholde seg annerledes til begrep om standarder og dokumentasjon. I større grad må fokus rettes mot dokumentert og reflektert praksis, eller hva man kan betegne som ”utøverkunnskap.” Det kan være naturlig å trekke yrkespraksis inn der denne er dokumentert og gjort relevant for utviklingsarbeidet som legges fram. Dokumentert yrkespraksis er i seg selv ikke meritterende.

Det må stilles krav til analytisk nivå og dokumentasjon av metode knyttet til de utviklingsarbeider som legges fram til vurdering. Arbeid som legges fram for vurdering må også kunne vise til at ny kunnskap og/eller ny praksis er utviklet. De utviklingsarbeider som framlegges for dokumentasjon må kunne vise til tyngde og betydning innenfor sitt fag-, yrkes- eller profesjonsområde. Dette vil innebære god kobling mot praksisfelt, faglige nettverk og tilrettelegging for erfaringsdeling. Utvikling, begrunnelse og erfaring med nye former for dokumentasjon bør kunne være meritterende i denne sammenhengen.

(3) Spesielle kvalifikasjoner innenfor undervisning eller annen pedagogisk virksomhet skal tillegges stor vekt.

Kommentar:

Spesielle kvalifikasjoner må peke ut over det allmenne kravet til dokumentert relevant praktisk-pedagogisk kompetanse som nevnt i punktet som følger (4). Det kan også vise tilbake til det første punktet (1) idet forsknings- og utviklingsarbeid kan ha fornyelse og vurdering av pedagogisk virksomhet som formål. Det kan knyttes til bruk av faglig utviklingsarbeid i undervisningsmessig/pedagogisk sammenheng, gjennom planlegging, ledelse og veiledning/gjennomføring av undervisningsopplegg.

Slikt arbeid vil kunne være både pedagogisk og forskningsmessig meritterende. Når formuleringen ”spesielle kvalifikasjoner” er brukt, og disse kvalifikasjonene skal tillegges stor vekt, er det rimelig å sette tydelige krav til dokumentasjon på dette området. Med dette leddet som utgangspunkt vil det styrke en søknad om den har en overbyggende tekst (profileringsdokument) som viser sammenhenger i det utviklingsarbeid og den praksis som framlegges til bedømmelse, en tekst som viser læringshistorie og pedagogisk refleksjon/ståsted. Dette vil kunne fungere som en parallell til kravet om sammenheng mellom ulike arbeider som krav til doktoravhandling.

(4) Dokumentert relevant praktisk-pedagogisk kompetanse på grunnlag av utdanning eller undervisning og veiledning.

Kommentar:

Dette punktet skiller seg ikke fra tilsvarende punkt for andre stillingskategorier.

§ 2-3 (7): Den sakkyndige uttalelsen sendes til søkeren så snart den foreligger.

Kommentar:

Sakkyndig komité sender uttalelsen til institusjonen så snart den foreligger. Institusjonen er ansvarlig for å sende den ut til søkeren snarest mulig. Søker kan komme med merknader til vurderingen men det er ikke alminnelig klageadgang på de sakkyndiges uttalelse. Eventuelle merknader skal vedlegges saken.

§ 2-3 (8): De sakkyndige må enstemmig erklære søkeren kompetent for at opprykk skal gis.

Kommentar:

På bakgrunn av kravet om enstemmighet, ser vi det som særdeles viktig at både sakkyndig utvalg og potensielle søkere har felles forståelse av kriteriene.

15.12.2006